

сяването имъ съ сребърни кандила, съ полюеи и художествено изработени сребърни ореоли по иконитѣ. Въ църквата Христосъ има една много скъпа златотъкана художествена плащаница, която представлява старинна рѣдкостъ. Мисля, че тя е вече прибрана въ Търновския музей.

Арбанасчанитѣ сж правила и голѣми благодеяния. Една много стара моя сродница, баба Сивревица, умрѣла преди освобождението ни на възраст повече отъ 90 години, когато отивахъ у нея да ѝ нося нѣщо, ме благославяше да стана богатъ, като Димитра Химитлията, който търгувалъ въ Индия и правилъ голѣми благодеяния въ селото. За другъ пѣкъ, нѣкой си Мучотъ, който сжщо е търгувалъ въ чужбина, разказваше тя, че всѣка година на Рождество Христово и Великденъ е пращалъ по нѣколко коли съ платове, дрехи и обуца за раздаване на бѣднитѣ. И отъ това въ Арбанаси бѣ останало да се казва: „ще чакаме на Мучотъ каруцитѣ — „*тоѹ Моѹтѹо тѹ кароѹтѹа*“. Презъ голѣмитѣ празници, богаташитѣ сж слагали въ обширнитѣ си кѣщи и дворове трапези не само за беднитѣ, но за всички безъ разлика, като сж изпращали слугитѣ да викатъ и събиратъ отъ улицата желающитѣ да отидатъ да се нахранятъ.

Чувахъ отъ родителитѣ си да разказватъ за нѣкой си Кутареца, че богатството му било тѣй голѣмо, щото като изваждалъ отъ скришлището си и измивалъ жѣлтицитѣ и накититѣ си отъ маргаритѣ, сушалъ ги на рогозка. Този богаташъ ималъ много зли кучета за охрана, но разбойницитѣ успѣли да ги отровятъ и да го ограбятъ.

Че въ Арбанаси е имало голѣмо богатство, това, между другото, се доказва и отъ ония скъпоценности, които сж се предавали отъ поколение на поколение. Богато е било нѣкога това село, но то бѣ ограбено и опустошено. Сега то представлява голѣми развалини. По-рано, обаче, споредъ намѣренитѣ бележки по старитѣ църковни книги, сжщото това село е брояло повече отъ 1300 кѣщи. И до сега сж запазени въ Арбанаси масивно построенитѣ му църкви: Рождество Христово, св. Архангелъ, св. Димитъръ, св. Атанасъ, св. Георги, св. Никола и св. Богородица. Отъ тѣхъ, църквата св. Никола е превърнатъ на девически манастиръ, сжщо и св. Богородица, макаръ никога да е нѣмало при нея повече отъ една-две калугерки, и то за прислужване. Тѣзи всички църкви, като старини, заслужаватъ да бждатъ разгледани по отдѣлно.

Църквата Рождество Христово

Споредъ казането на стари хора, църквата Рождество Христово е най-старата. Тя се намира на западната страна на селото, близо до манастиря св. Никола. Въ съседство съ черковния дворъ се намира кѣщата, която е била нѣкога метохъ на св. Гора, и тамъ е живѣлъ времето Неофитъ Рилски.

По устройството си църквата е правоъгълна, висока 5—6 метра, съ здрави дебели камени стени, засводени. но безъ кубета. Освѣтляването е отъ нѣколко не твърде голѣми прозорци, преградени съ жлѣзни решетки. Цѣлия подъ е посланъ съ голѣми квадратни тухли.

Освенъ главната църква Рождество Христово въ сжщата постройка въ лѣвата ѝ страна има параклисъ св. Иванъ Предтеча. Главната църква се състои отъ три части или три отдѣления: олтаръ, разграниченъ съ високъ иконостасъ и мжко и женско отдѣления, разграничени съ дебелия зидъ едното отъ другото. Параклиса се състои отъ малкъ олтаръ и две малки отдѣления — мжко и женско. Отъ параклиса по